

Professor L. Bak in gesprek met redactie Agora:

Planologie-opleiding onvoldoende praktijk-gericht

Een belangrijke functie van Agora is het overbruggen van de kloof tussen onderwijs en beroepspraktijk. Om te achterhalen in welke mate de planologie opleiding aan universiteiten oorzaak is van deze kloof, voerde de redactie van Agora onlangs een gesprek met professor L. Bak, buitengewoon hoogleraar in de planologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Tijdens het gesprek onderstreepte de heer Bak onze mening, dat in de praktijk weinig wordt gedaan met het onderzoek aan universiteiten. Dat geldt wel in het bijzonder voor dat van studenten. Naar zijn mening zijn er verschillende redenen voor deze geringe belangstelling.

Deels is de gesignaleerde kloof tussen universiteit en praktijk te verklaren door het vanouds elitaire karakter van de universiteiten. Alleen bij de β -wetenschappen is men er al beter in geslaagd te beantwoorden aan de vraag vanuit het bedrijfsleven.

Daarnaast diende door de snelle groei van het aantal studenten in de jaren zestig en zeventig de onderwijscapaciteit fors uitgebreid te worden, waardoor veel medewerkers aangetrokken werden, die weinig of geen beroepservaring hadden.

Door genoemde oorzaken stellen onderzoekers aan universiteiten zich vragen, die in de praktijk nauwelijks leven. De heer Bak noemde hierbij verschillen in schaalniveau, in onderzoeksobject en in methoden. Universitair onderzoek richt zich vooral op verschijnselen op meso- en macroniveau, terwijl dit hoogstens aansluit bij de onderzoekspraktijk van de provinciale en rijksoverheid. Er is daarentegen veel meer behoefte aan onderzoek op *micro-schaal*. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan vestigingsplaatsonderzoek van individuele bedrijven en onderzoek naar de bijstelling van bestaande bestemmingsplannen. Zo kan men zich bij gemeenten afvragen of dichtheden in de woningbouw opgevoerd moeten worden en kan men zich afvragen of geplande kantoren en winkels nog levensvatbaar zijn in de huidige omstandigheden. Vaak is er behoefte aan een aangepaste fasering, indikking en wijziging in de bestemmingen. Ook inhoudelijk valt er een en ander aan te merken op het universitaire onderzoek. Men houdt zich namelijk bezig met doelstellingen en evaluatieonderzoeken van reeds gerealiseerde projecten. Daardoor raakt het planologisch onderzoek in een situatie, waarbij het in wezen achter de feiten aanholt. Dit terwijl volgens hem meer aandacht besteed zou moeten worden aan toekomst-gerichte methoden, waarmee vragen als "wat is mogelijk" en "waarom daar" beantwoord kunnen worden. Deze oriëntatie vereist het toepassen van

methoden als riskanalyse, sequentieonderzoek en haalbaarheidsstudies.

Hap-snap-planologie

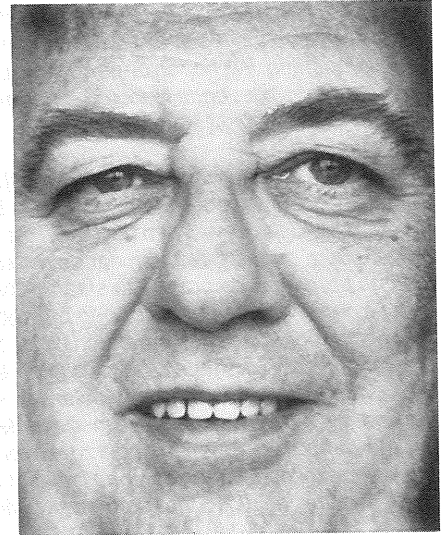
Naar aanleiding hiervan vroegen wij de heer Bak of de ruimtelijke ordening niet een verbrokkeld karakter zou gaan vertonen, als men zich inderdaad voornamelijk op microniveau zou gaan bewegen. Wie houdt er dan nog de grote lijnen in het oog? De heer Bak onderkende dit als een reëel gevaar, maar vond het een zaak van de Rijksoverheid. Daarbij tekende hij aan dat door het beleid van privatisering, deregulering en deconcentratie de mogelijkheid bestaat, dat de samenhang van beleid verloren gaat. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan de slechte ontwikkeling, dat het Rijk de verantwoordelijkheid van de Monumentenzorg in handen van de gemeenten wil gaan leggen. Overigens meende de heer Bak dat in veel gevallen het veronderstelde verband tussen micro (plaatselijke) en macro-ontwikkelingen overdreven wordt. Soms lijkt het wel alsof de ontwikkeling van een winkelcentrum in bijvoorbeeld Goes naast plaatselijke of regionale óók nog landelijke betekenis heeft.

Perspectief

Hoe ziet de heer Bak de mogelijkheden voor afgestudeerde planologen en sociaal-geografen met het sombere beeld voor ogen, dat er al ongeveer 500 van hen werkloos zijn?

De heer Bak ziet die mogelijkheden wel degelijk, maar dan buiten hun traditionele beroepsveld. De planoloog zou zich veel meer op terreinen bezig moeten houden, die onder de noemer ruimtelijke marketing vallen. Bijvoorbeeld:

- vestigingsplaatsonderzoek ("location-al research") bij het bedrijfsleven en pensioenfondsen,
- bedrijfsadvies bij bijvoorbeeld bedrijfsverplaatsingen en -uitbreidingen,
- coördinatie bij ruimtelijke realisatieprocessen,
- coördinatie bij stadsvernieuwing

(Daarbij moet niet alleen gedacht worden aan vooroorlogse wijken, maar ook aan de later gebouwde wijken),

— teamleider bij bouwteams.

Ook zouden functies als bijvoorbeeld ambtenaar ruimtelijke ordening op de gemeentesecretarie, die momenteel vaak door juristen en economen worden vervuld, heel goed door planologen vervuld kunnen worden.

Tot slot

De heer Bak vond het moeilijk om een profiel te schetsen van een naar zijn mening ideale planologie-opleiding. Ieder mens is nu eenmaal anders en de ideale scholing is dan ook vrijwel onmogelijk te verzinnen. In ieder geval pleitte hij voor het oefenen in beslissingsspellen en het oefenen in onderzoek op microniveau en toekomstgerichte methoden.

Men moet zich daarbij geen enorme illusies maken over stage-ervaring, omdat bedrijven niet zo gewillig zijn onderzoek te laten doen, waarbij interne bedrijfsgegevens worden gebruikt.

De beste leermeester blijft de praktijk. Zoals hij al eerder aangaf, moet de planoloog zich daarbij niet alleen op het traditionele beroepsveld richten. Zo zijn er veel planologen, die op basis van hun generaal-gerichte opleiding en persoonlijke capaciteiten in totaal andere functies terecht komen. Dit kan als een pleidooi voor een betere profilering en verruiming van het beroepsveld van de planoloog worden opgevat.

M.P. E.S.